

Handläggare
Emma Fritzhow
Telefon: 0850801637

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2022-10-27

Utkast till lagrådsremiss, Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

I utkast till lagrådsremiss, Ett fönster av möjligheter – stärkt rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende, lämnar socialdepartementet förslag som syftar till att förbättra skyddet och stödet till personer som behöver skyddat boende och stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. Vidare föreslås att det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att få driva verksamhet i form av skyddat boende. I förslag framhålls även förslag om bestämmelser för att tydliggöra elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende.

Förvaltningen ställer sig överlag positiv till förslagen då de främjar barnperspektivet. Dock framhåller förvaltningen bland annat att det kommer att finnas ett behov av tydliga instruktioner och vägledning i hur dessa beslut ska fattas, samt att den föreslagna placeringsformen eventuellt kan innebära en kostnadsökning. Utöver detta kommer det att krävas samsyn mellan olika verksamhetsområden inom förvaltningen då frågor kring våld i nära relationer är komplexa.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har för yttrande remitterat utkast till lagrådsremiss, Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende, upprättat av socialdepartementet. Remissinstanser är Stadsledningskontoret, Socialnämnden, Farsta-, Rinkeby-Kista - och Södermalm stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsen har bett om remissinstansernas yttrande senast den 28 oktober 2022.

Ärendet

I januari 2018 överlämnades utredningen betänkandet, Ett fönster av möjligheter – stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112). I betänkandet föreslås bland annat att insatsen skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen SoL (2001:453) som en ny boendeinsats för vuxna och barn som medföljande till en vuxen vårdnadshavare. Inom socialdepartementet har därefter den kompletterande promemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bland annat omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16) tagits fram. I socialdepartementets utkast till lagrådsremiss behandlas betänkandets och promemorians lagförslag.

Utkastet till lagrådsremiss innehåller förslag som syftar till att förbättra skyddet och stödet till personer som behöver skyddat boende och stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende. Förvaltningen redogör nedan de förslag och delar av förslag som har störst bäring på stadsdelsnämndens verksamhet. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den juli 2023.

Förslag till lag med särskilda bestämmelser om placering av barn i skyddat boende

Det föreslås att skyddat boende ska regleras i socialtjänstlagen (2001:453) som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser. Det innebär att en vårdplan ska upprättas för ett medföljande barn. När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna ska placeringen av barnet göras med stöd av socialtjänstlagen. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna placera barnet i ett skyddat boende med stöd av en ny lag. En sådan placering ska även kunna göras omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten. I utkastet lämnas även förslag som rör bestämmanderätten över barnet under den tid barnet är placerat.

Insatser inom socialtjänsten för barn ska som utgångspunkt genomföras i samförstånd med barnet och hans eller hennes vårdnadshavare. Insatserna ska präglas av respekt för barnets människovärde och integritet. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) och återspeglar det grundläggande budskapet i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Bestämmelsen markerar att barnet är en

självständig individ med egna rättigheter. Vid beslut enligt lagen ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

I förslag framhålls att muntlig förhandling alltid ska hållas i mål om placering om någon av parterna begär det, dock endast mål om placering. Mål om fastställande av omedelbar placering, umgängesbegränsning eller hemlighållande av barnets vistelseort omfattas därför inte av bestämmelsen. I förslag lämnas kommentar om att mål om placering i skyddat boende torde det vanliga vara att det råder motsättningar mellan vårdnadshavarna. Det kan därför i detta sammanhang framhållas att sökanden eller klaganden och den som har att svara i målet får delta i en muntlig förhandling genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

I utkastet lämnas förslag om att det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att få driva verksamhet i form av skyddat boende. Kommuner och regioner som driver sådan verksamhet ska anmäla detta till myndigheten.

Elevers rätt att gå i skolan när de vistas i skyddat boende

I utkastet föreslås också bestämmelser för att tydliggöra elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende.

I förslag framgår att den vårdnadshavaren som är placerad med barnet ensam får bestämma om val och byte av skola eller förskola. Omständigheterna kan vara sådana att barnet till följd av vistelsen i skyddat boende behöver välja ny eller byta skola eller förskola för att barnets skydd och säkerhet ska kunna garanteras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning individ och familj.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Följande författningsförslag kan komma att påverka socialtjänstens arbete.

Förslag till lag med särskilda bestämmelser om placering av barn i skyddat boende

Förvaltningen vill inledningsvis framhålla att placeringar på skyddat boende i regel mer än undantag sker i akuta situationer utan samtycke från den vårdshavare som inte placeras på skyddat boende. Utifrån att förslaget markerar att barn är en självständig individ med egna rättigheter där det ska vara avgörande vad som är bäst för barnet ställer sig förvaltningen positiv till detta förslag. Förvaltningen ser positivt på att barnets rätt stärks i samband med placering på skyddat boende, och ser positivt på att krav om vårdplan införs i samband med placering av barn på skyddat boende. Dock vill förvaltningen framhålla att den föreslagna placeringsformen kan innebära en kostnadsökning för de barn som är placerade på skyddade boenden. Detta då förslaget kan innebära

högre krav på utförarna. Förvaltningen ser att det blir extra viktigt med samsyn mellan olika verksamhetsområden inom förvaltningen och eventuellt kan viss förberedelse av förvaltningens organisation behövas.

I förslag framgår att muntliga förhandlingar ska hållas om någon part i målet begär detta i samband med beslut om placering. Vidare framgår i förslag att sökanden eller klaganden och den som har att svara i målet får delta i en muntlig förhandling genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring. Förvaltningen vill uttrycka oro för att brottsoffer, trots möjlighet till deltagande på distans, riskerar att bli mer utsatta, och att denna möjlighet till muntlig förhandling kan komma att ske på bekostnad av våldsutsatta personer.

I förslaget framgår att beslut om placering av barn på skyddat boende hanteras av socialnämnden och förvaltningsrätten. Förvaltningen vill framhålla att frågan om våld i nära relationer är komplex, där många personer som tar emot insatsen skyddat boende är ambivalenta i sitt beslut. Ett ökat antal rättsprocesser i samband med placering på skyddat boende kan därför bidra till att vuxna personer tackar nej till insats eller väljer att avsluta pågående insats i förtid. Vidare vill förvaltningen framhålla att förslaget har stora likheter med lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), men med mindre kriterier för användande. Om förslag träder i kraft ser förvaltningen ett behov av tydliga instruktioner och vägledning i hur dessa beslut ska fattas.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Förvaltningen ställer sig positiva till att det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg för att få driva verksamhet i form av skyddat boende. Dock vill förvaltningen framföra att skyddet kan begränsas om förteckningen av skyddade boenden bedöms som en allmän handling, och därmed kan lämnas ut på begäran.

Förvaltningen vill i samband med detta framhålla att det är önskvärt med varierad grad av personaltäthet på olika typer av skyddade boenden. Detta för att kunna göra placeringar efter behov hos våldsutsatta och medföljande barn.

Elevers rätt att gå i skolan när de vistas i skyddat boende

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om bestämmelser för att tydliggöra elevers rätt att gå i skola när de vistas i skyddat boende.

Vidare ställer sig förvaltningen positiv till förslaget om att vårdnadshavare som är placerad med barnet ensam för fatta beslut om byte av skola eller förskola.

Toni Mellblom
stadsdelsdirektör
Rinkeby-Kista
stadsdelsförvaltning

Anna Mattsson
Avdelningschef
Rinkeby-Kista
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Utkast till lagrådsremiss ”Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende”

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, stadsdelsdirektör	2022-10-10
Anna Mattsson, Avdelningschef	2022-10-10